

PAPER DETAILS

TITLE: Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Misyon Bildirgelerindeki İfadelerin Analizi

AUTHORS: Atinç OLCAY, Esra ÇIKMAZ, Elmas BULUT, Metin SÜRME

PAGES: 225-242

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2892908>

Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Misyon Bildirgelerindeki İfadelerin Analizi*

Atıncı OLCAY** & Esra ÇIKMAZ*** & Elmas BULUT**** & Metin SÜRME*****

Özet

Misyon örgütün veya kuruluşun var olma sebebidir. Bu kapsamda gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyon bildirgelerinde yer alan ifadelerin değerlendirilmesidir. Bu amaçla 2015 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Kılavuzuna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren toplam 77 fakülte, yüksekokul ve bölümün olduğu görülmüştür. Ancak bunlardan 22 tanesinin misyon bildirgelerinin web sitelerinde yer almadığı görülmüştür. Dolayısıyla 55 kurumun misyon bildirgeleri değerlendirilmiştir. Sonuç olarak bu kurumların misyon bildirgelerinde toplam 214 mesajın vurgulandığı tespit edilmiştir. Bu mesajlar arasında en sık vurgulanan bileşenin nitelikli insan gücü yetiştirmeye yönelik hizmetler olduğu buna karşın en az vurgulanan bileşenin ise ekonomik ve sosyal-gelişim bileşeni ile bilim, teknoloji ve yenilikçilik olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Misyon bildirgeleri, turizm eğitimi, içerik analizi.

Tourism Institutions at License Level Analysis of Expressions in Mission Reports

Abstract

The mission is reason for the existence of the organization or establishment. In this context, in this study, tourism faculties, schools and departments the missions was evaluated by content analysis. According to the 2015 Student Selection and Placement System Guide has been identified a total of 77 schools that graduate-level education in tourism. However, of the 22 of them it has been found to be involved in the mission statement website. Therefore, 55 the organization's mission statement is evaluated. As a result, it was seen that was seen highlighted 214 messages in the mission statement of this organizations. Among these messages, the most frequently highlighted component, services for training skilled manpower, whereas the least emphasized component has seen that economic, and social-development component, science, technology and innovation.

Keywords: The mission statement, tourism education, content analysis

* Bu çalışma daha önce II. Uluslararası Avrasya Turizm Kongresi'nde sunulmuş ancak kongrenin bildiri kitapçığı basılmadığı için çalışma yayımlanmamıştır.

** Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konaklama İşletmeciliği Bölümü, olcay@gantep.edu.tr

*** Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İşletme Ana Bilim Dalı, esra9824@gmail.com

**** Gaziantep Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, elmas@outlook.com

***** Gaziantep Üniversitesi, İşletme Ana Bilim Dalı, surmemetin@gmail.com

1. Giriş

Teknolojinin gelişmesi ile beraber kurumlar arasında yoğun bir rekabet ortamı yaşanmaktadır. Yaşanan bu rekabet ortamı kurumları farklı stratejiler geliştirerek uygulamak zorunda bırakmaktadır. Bunun sonucu olarak da kurumlar sürekli kendini yenileyerek ayakta kalmaya çalışmaktadır¹. Kurumların başarılı olabilmesi için ayakları yere sağlam basan bir stratejik yönetim anlayışına sahip olması gerekmektedir. Bununla birlikte kurumların bu gelişimi sağlayabilmesi için yol haritalarını doğru bir şekilde çizmeleri gerekmektedir. Doğru çizilen bir yol haritasında geleceği planlamak daha mümkündür. Bu doğrultuda kurumların stratejik planlama çalışmaları yapmaları gerekmektedir².

Rekabet düzeyinin yüksek olması, bütün kurumları etkilediği gibi eğitim kurumlarını da etkilemektedir. Eğitim kurumlarının doğru bir stratejik plana sahip olması kurumların geleceği açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla eğitim kurumlarının da stratejik yönetim anlayışını benimseyerek uygulaması gerekmektedir³.

Üzümçü 'ye göre "Geleceğin Türkiye'sinde ekonominin itici gücü olarak kabul edilen turizm sektörünün kendisine yönelen talebin ihtiyaçlarına cevap vermesi ve umulan hedeflere ulaşırken ulusal yararları en üst düzeyde gerçekleştirmesi için planlı olarak yapılan bir stratejik yönetim anlayışına sahip olması gerekmektedir." Bu anlayışa sahip olan ve stratejik düşünen turizm eğitim kurumları, mevcut durumlarının ve gelecekte nelerle karşılaşabileceklerinin farkındadırlar. Söz konusu bu farkındalık kurumların gelecekteki tehditlere karşı önceden önlem almalarını sağlamaktadır. Dolayısıyla turizm eğitimi veren kurumların stratejik yönetim anlayışına sahip olmaları ile beraber misyon kavramı önem arz etmeye başlamıştır⁴.

Türkiye gerek doğal güzellikleri gerekse tarihi zenginlikleri açısından önemli bir ülke konumundadır. Dolayısıyla turizm alanında bilinçli akademisyen ve öğrencilerin yetiştirilmesi turizm sektörü açısından önemli bir gelişim sağlayacaktır. Bu nedenle bu çalışmanın, turizm eğitimi veren akademisyen ve öğretmenlerin yetişmesine, buna bağlı olarak eğitim alan bilinçli öğrencilerin yetiştirilmesine ve tüm bunların sonucunda ülke turizminin gelişip ilerlemesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen araştırmada (EBSCO, PROQUEST, SCIENCEDIRECT, EMERALD INSIGHT ve DERGİPARK) veri tabanlarında turizm eğitim kurumlarının misyon bildirgelerinde yer alan ifadeleri değerlendiren çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu kapsamda bu çalışma amacı itibarı ile ilk olma özelliği taşımaktadır. Dolayısıyla çalışmanın bu yönüyle de gelecek çalışmalar için önemli bir veri kaynağı oluşturacağı düşünülmektedir.

- 1 Shefer D. & A. Frenkel, "R&D, Firm Size and Innovation: An Empirical Analysis, Technovation", The International Journal of Human Resource Management Vol: 25, 2005, s. 25-32.
- 2 Altınkurt, Y., ve Yılmaz, K., "İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarının Vizyon, Misyon ve Değerleri İle İlgili Bir Çözümleme", Akademik Bakış Dergisi, Vol: 23, 2011, s. 1-15.
- 3 Akyüz, Ö. F., Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması, (İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2001), s. 401.2001.
- 4 Ramazanoğlu, F. ve Bahçeci, B., "Örgütlerde Vizyon ve Misyon Kavramı", Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2006, s.52-56.Üzümçü, P. T., "Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitimine Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma" KOSBED, Vol:30,2015, s. 123 - 150

Eğitim kurumlarında uygulanan stratejik planlamanın ilk adımı diğer kurumlarda da olduğu gibi kullanılan misyon ifadelerinin belirlenmesi sürecidir⁵. Kullanılan bu ifadelerin, kurumların kimliğini ortaya koymada etkili olduğu⁶ görülmektedir⁷. İlgili yazın incelendiğinde, Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış çalışmaların daha çok ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında uygulandığı gözlenmektedir. Dolayısıyla, stratejik planlama alanında turizm eğitimi veren kurumlar ve özellikle bu kurumların misyon bildirgelerini nasıl ifade ettikleri konusu üzerinde yeterli sayıda çalışma olmadığı görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların misyon ifadeleri değerlendirilmiştir.

2.Literatür Taraması

Bu bölümde eğitim veren kurumların misyon bildirgelerinde kullanılan ifadelerin değerlendirilmesi üzerine yapılan araştırmalar ve bulgular kuramsal çerçeve başlığında incelenmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Stratejik yönetim ve beraberindeki planlama sürecinde en önemli aşamalardan birisi de kurumların misyon bildirgelerinde kullandıkları ifadelerin belirlenmesidir. Başka bir ifade ile stratejik planın başarısı misyon ifadelerinin doğru bir şekilde ifade edilmesine bağlıdır⁸. Dolayısıyla turizm sektöründe misyon ifadelerinin belirlenmesi ve içeriği stratejik planlamanın etkinliğini artırmaktadır. Buna rağmen bu ifadelerin ne tür öğeleri kapsayacağı konusunda henüz bir fikir birliği sağlanamamıştır⁹. Ancak misyon kavramı üzerinde görüş ortaya koyan yazarların görüşleri incelendiğinde; Drucker, kurumun yaptığı işin misyonu ile tanımlanacağını ifade ederek misyonu reklama yaklaştırırken, Ülgen ve Mirze ise, misyonu kurum stratejisi oluşturmada bir başlangıç noktası olarak görmektedir. İlgili literatürde yapılan araştırmalara göre, misyon, işletmenin yaptığı işi, (üretilen mal ve hizmetler, üretim faaliyetleri, pazarlar vb.) önemsendiği değerleri, iş felsefesini, iş yaklaşımlarını ve bir anlamda diğer işletmelerden farklılığını iç ve dış çevresine ilettiği¹⁰ bir mesajdır¹¹.

- 5 Powers, E.L., “Organizational Mission Statement Guidelines Revisited.” International Journal of Management & Information Systems- Fourth Quarter, Vol: 16, No: 4, 2012, s. 281-290.
- 6 DPT, “Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu, (Ankara: DPT Yayını, 2016), 2. Basım, s.18.
- 7 Hitt, Michael A.; Black, J. S. & Porter, L. W., Management, (Prentice Hall: Upper Saddle River, New Jersey, 2012), 3th Edition, s. 85-97.
- 8 Akgemci, T., Stratejik Yönetim. (Ankara: Gazi Kitabevi, 2007).s.16.
- 9 Bart, C. K. & Bontis, N. , “Distinguishing Between the Board and Management in Company Mission Implications for Corporate Governance”, Journal of Intellectual Capital, Vol: 4, No: 3, 2003, s.361-381
- 10 Boerema, A. J., “An Analysis of Private School Mission Statements”, Peabody Journal of Education, Vol: 81 No:1, 2006, s.180-202.
- 11 Hill, C. W. L., & Jones, G.R., Strategic Management: AN Integrated Approach, Means Business, New York, 2002. Drucker, P., Managing in the Next Society, (Truman Talley: New York, 2002), p.25.

Misyon ifadeleri oluşturulurken misyon ifadelerinin performansı arttırıcı etkisinin nasıl olacağı, işletmenin yaptığı işlerin sınıflandırılması, işlerin nasıl yapılacağına belirlenmesi, misyon ifadelerinin neleri kapsayacağı ve paydaşlarla paylaşımının nasıl olacağına belirlenmesi gereklidir¹². Bu gerekliliğin belirlenmesi konusunda birtakım araştırmalar gerçekleştirilmiştir¹³. Buna göre araştırmacılar eğitim kurumlarının nitelikli bireyler yetiştirilmesinikendilerine görev edinmeleri gerekliliğini¹⁴savunmaktadır¹⁵. Turizm işletmelerinin emek yoğun özelliğigöz önüne alındığında bu gerekliliğin daha fazla önem taşıdığı görülmektedir¹⁶. Çünkü söz konusu bu kurumların mesleki açıdan yeterli donanıma sahip bireyler yetiştirmesi turizm sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamaktadır¹⁷. Bununla birlikte kurumların yabancı dil bilgisine sahip bireyler yetiştirmesi ülkenin sosyo-ekonomik gelişimi açısından da kalkınmasını sağlayacaktır. Dolayısıyla teoriyi pratik ile birleştirebilen ve geleceği öngörebilen bireyler yetiştirilmesi, ülkenin uluslararası standartlara ulaşmasına yardımcı olacaktır.

Turizm eğitimi veren kurumlarınmisyon bildirgelerinde yer alan ifadelerden bir diğeri ise eğitim-öğretimdir.Bu bağlamda bu kurumların öğrenci odaklı bir eğitim sunması ve beraberinde bilimsel gelişime katkıda bulunan bir eğitim kadrosuna sahip olması önem taşımaktadır¹⁸. Bu kurumların evrensel bilgi üretmesisonucunda çağdaş eğitim anlayışına ulaşmaları daha kolay olacaktır¹⁹. Bununla birlikte bilim, teknoloji ve yenilikçi bir yönetim anlayışına sahip olan kurumların, değişime ve gelişime açık bireyler yetiştirmesi, ömür boyu öğrenmeyi benimsemiş bireyler yetiştirilmesine imkân sunacaktır²⁰.

Turizm eğitimi veren kurumların misyonbildirgelerinde yer alan ifadelerden bir diğeri ise ülkenin değerlerine bağlı kalmaktır. Bu bağlamda, dürüstlük ve etik değerlere sahip olma kişinin etik olmayan davranışlarda bulunmasını engelleyecek ve dünyaya değer katacak bireylerin yetiştirilmesini sağlayacaktır. Bununla birlikte turizm eğitimi veren kurumların misyonbildirgelerinde yer alan ifadelerden diğ-

Ülgen, H.,&Mirze, K. S., İşletmelerde Stratejik Yönetim. (İstanbul: Beta Yayıncılık,2013), s.26.

12 Wickham P.A. (1997), "Developing a Missionfor An EntrepreneurialVenture", Management Decision, Vol: 35, No: 5, 1997, s.373-381

13 Boerema, A. J.,a.g.e. s.180-202.

14 Tekin, H. (2015). Turizmde Sorunlar ve Çözüm Önerileri. (Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği, Sakarya,2015), s.22.

15 Velcoff, J.,& Ferrari, J., "Perceptions of UniversityMissionStatementbySeniorAdministrators: RelatingtoFacultyEngagement",ChristianHigherEducation, Vol:5, 2006, s.329-339.

16 Tüylüoğlu, T. , "Türkiye'de Turizm Eğitiminin Niteliği", (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Ankara, 2003), s.36.

17 Olcay, A., Yıldırım, İ., & Sürme, M., "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Eğitimi Hakkında Görüşleri: Gaziantep İli Örneği", Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Vol:5, No:3, 2015, s.324-334.

18 Işık, H. &Aypay, A., "Eğitimde Stratejik Plan Geliştirme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar: Çanakkale İlinde Yapılan Bir İnceleme", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Vol:24, No:3,2004, s.349-363.

19 Arabacı, İ. B.,& Şener, G., "Üniversitelerin Misyon İfadelerinin Tematik Olarak İncelenmesi", Kastamonu Eğitim Dergisi, Vol:22, No:2,2014, s. 701-716.

20 Morris, R. J., "Developing a Missionfor a DiversifiedCompany", LongRange Planning, Vol:29, No:1, 1996, s. 103-115.

leri ise sosyal sorumluluk ile ekonomik-sosyal gelişimdir ²¹. Bu bağlamda, kurumlar halkı turizm konusunda bilgilendirmeyi, topluma hizmet etmeyi ve tüm paydaşlar için değer üretmeyi kendilerine görev edinmelidir.

Lisans düzeyinde eğitim veren kurumların misyon bildirgelerinde kullandıkları ifadeler stratejik yönetim anlayışı açısından çok önemlidir.İlgili literatürde misyon bildirgelerinde yer alan ifadeleri değerlendiren çalışmaların genellikle endüstri işletmelerine odaklandığı tespit edilmiştir ²².Bununla birlikte turizm eğitim kurumlarının misyon bildirgelerinde yer alan ifadeleri değerlendiren çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla çalışmanın bu yönüyle de gelecek çalışmalar için önemli bir veri kaynağı oluşturacağı düşünülmektedir.

Eğitim veren kurumların misyon bildirgelerinde kullanılan ifadelerin değerlendirildiğinde;

- Kimball, bir şirketin stratejik yönetim süreci içinde misyon ve misyon bildirgesi arasında herhangi bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla şirket yöneticileri üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, şirketler için misyon ifadesinin önemli olduğunu ancak tek başına başarı getirmeyeceğini belirtmiştir. Bununla birlikte stratejik yönetim sürecinin tüm aşamalarının birlikte kullanılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır²³.
- Kivinen ve Rinne, firmaların sahip oldukları politikaların gelişmişlik düzeyine bağlılığı ile misyonları arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, firmalardaki politikaların gelişmişlik düzeyine bağlılığı ile misyonları arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğunu tespit etmişlerdir²⁴.
- Hobday, kurumların misyon ifadeleri ile bu ifadelerin hafızada kalıcı olması arasında bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda kurumlarda hafızadan silinmeyen misyon ifadelerinin kurumun sürekliliğinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır²⁵.
- Işık ve Aypay, Türk Eğitim Sistemi'nde stratejik planlamanın uygulanmasına engel olan faktörleri belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda stratejik planlamanın Türk Eğitim Sistemi için yararlı bir yaklaşım olduğu sonucuna ulaşmıştır²⁶.

21 James, H. & Huisman, J., "Missions Statements in Wales: The impact of Market and policy on Congruence Between Institutions", Journal of Higher Education Policy and Management, Vol: 31, No:1, 2009, s. 23-35.

22 Kimball, Bruce A., The True Professional Ideal in America, a History. (Cambridge and Oxford: Blackwell, 1992) p.243

23 Kimball, Bruce A., a.g.e. s. 243-250.

24 Kivinen, O., & Rinne, R., The Mockers and Mocked: Comparative Perspectives On Differentiation, Convergence and Diversity In Higher Education., (Oxford: Pergamon Press, 1996), p. 45.

25 Hobday, P., Managing the Message. How the Media Can Be Influenced. (London: London House, 2000)

26 Işık, H. & Aypay, A, a.g.e. s. 344-363.

- Velcooff ve Ferrari, üniversite üst yönetimindeki kişilere yapmış oldukları araştırmada nitelikli birey yetiştirme ile ilgili üniversitenin misyon ifadelerini incelemiştir. Bu araştırma sonucunda bu ifadelerin yeterli düzeyde olduğu ifade edilmiştir²⁷.
- Boerema, özel ve devlet okullarının vizyon ve misyon ifadeleri ile bu okulların tercih edilmeleri arasında bir bağ olup olmadığını belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda profesyonel olarak hazırlanan vizyon ve misyon ifadelerinin öğrenci ve velilerin okul tercihinde önemli bir rol oynadığını tespit etmişlerdir²⁸.
- James ve Huisman, eğitim kurumlarındaki misyon ifadelerinin çeşitliliğinin bölgesel çapta ülke ekonomisi ve sosyal gelişime katkısını ve bu ifadelerin piyasanın taleplerini ne ölçüde karşıladığını ortaya koymak amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, eğitim kurumlarının misyon ifadelerinin, piyasanın taleplerini gereken düzeyde karşılamadığı görülmüştür²⁹.
- Yelken, vd., stratejik planlama uygulamalarına ilişkin ilköğretim ve ortaöğretim okul müdürlerinin görüşlerini ortaya koymak amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırma sonucunda, okul müdürlerinin stratejik planlama kavramına ve amaçlarına ilişkin bilgilerinin yeterliği olduğu ancak uygulamada eğitim eksikliğinden ve ekonomik yetersizliklerden kaynaklanan sorunlar olduğu görülmüştür³⁰.
- Arabacı ve Şener, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin web sayfalarında yer alan misyon ifadelerini değerlendirmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, her üniversitenin misyon ifadesinin özgün olması gerekliliği tespit edilmiştir³¹.
- Akkoç ve Ergen, eğitim kurumlarında stratejik planlama ile örgütsel değişim arasındaki ilişkinin, ilköğretim okulları öğretmen ve yöneticilerinin algılarına göre incelenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırma sonucunda, stratejik planlama ile örgütsel değişim arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır³².

3. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yükseköğretim ve bölümlerin misyon bildirgelerinde kullanılan ifadelerle uygulanan içe-

27 Velcoff, J., & Ferrari, J., a.g.e. s.329-340.

28 Boerema, A. J., a.g.e. s. 180-230.

29 James, H. & Huisman, J., a.g.e. s.243-250.

30 Yelken, T.Y.; Kılıç, F. & Üredi, A. "Stratejik Planlama Uygulamalarına İlişkin İlk ve Orta Öğretim Okul Müdürlerinin Görüşleri", Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Vol: 1, No:1, 2010, s. 16.

31 Arabacı, İ. B., & Şener, G., a.g.e. s. 701-720.

32 Akkoç, İ. & Ergen, İ., "Stratejik Planlama İle Örgütsel Değişim Arasındaki İlişkinin Araştırılması: Eğitim Sektöründe Bir Uygulama", Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Vol:1, No:2, 2015, s.55-84.

rik analizi yöntemi ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Buna göre bu bölüm, veri toplama yöntemi ve içerik analizi, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği ile analiz ve bulgular başlıkları olmak üzere 3 kısımdan oluşmaktadır.

3.1. Veri Toplama Yöntemi ve İçerik Analizi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, çok çeşitli söylemlere uygulanan birtakım metodolojik amaç ve tekniklerin bütünü olarak tanımlanabilir. Başka bir ifade ile içerik analizi, önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılması sürecidir. Bu süreçte; verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması ile bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşama bulunmaktadır³³.

Gerçekleştirilen bu araştırmada lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin web siteleri incelenmiştir. 2015 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Kılavuzuna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölüm sayısı toplam 77'dir (ÖSYS, 2015). Yapılan incelemede 22 kurumun web sayfalarında misyonlarının olmadığı görülmüş ve bu aşamadan sonra geriye kalan 55 kurumun misyonu Nvivo 11 paket programına aktarılmıştır. Bu süreçte bileşenler oluşturulmuş ve oluşturulan bu bileşenler kodlar yardımıyla düzenlenmiştir.

Araştırmada ilk olarak "Nitelikli Bireyler Yetiştirme Bileşeni ve Eğitim-Öğretim Bileşeni" olmak üzere iki bileşen oluşturulmuştur. Ancak araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bu bileşenler kontrol edilmiş ve bunların eksik olduğu görülmüştür. Bu süreçte "Değerler Bileşeni, Sosyal Sorumluluk Bileşeni, Bilim, Teknoloji ve Yenilikçilik Bileşeni ve Ekonomik ve Sosyal-Gelişim Bileşeni olmak üzere toplam 4 yeni bileşen daha oluşturulmuştur. Buna göre misyon ifadeleri; nitelikli bireyler yetiştirme bileşeni, eğitim-öğretim bileşeni, değerler bileşeni, sosyal sorumluluk bileşeni, bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşeni ile ekonomik ve sosyal-gelişim bileşeni olmak üzere toplam 6 bileşen altında toplanmıştır.

3.2. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği

Nitel araştırmada geçerlilik araştırmacının ilgilendiği konuyu olabildiğince tarafsız bir şekilde gözlemlemesidir³⁴. Bu noktada bu araştırmada tarafsızlık ön plana alınmıştır. Bununla birlikte oluşturulan kodların yeterli ya da uygun ifadeler olup olmadığına bakılmıştır. Bu kapsamda konu ile ilgili akademisyen görüşlerine başvurulmuş ve yapılan görüşmelerin sonucunda araştırmanın geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

³³ Coşgunlilar, S. ve İlgar, M.Z., "Nitel Veri Analizinde Bilgisayar Programları Kullanılması", İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Vol:3, No:5, , 2015, s. 31-78.

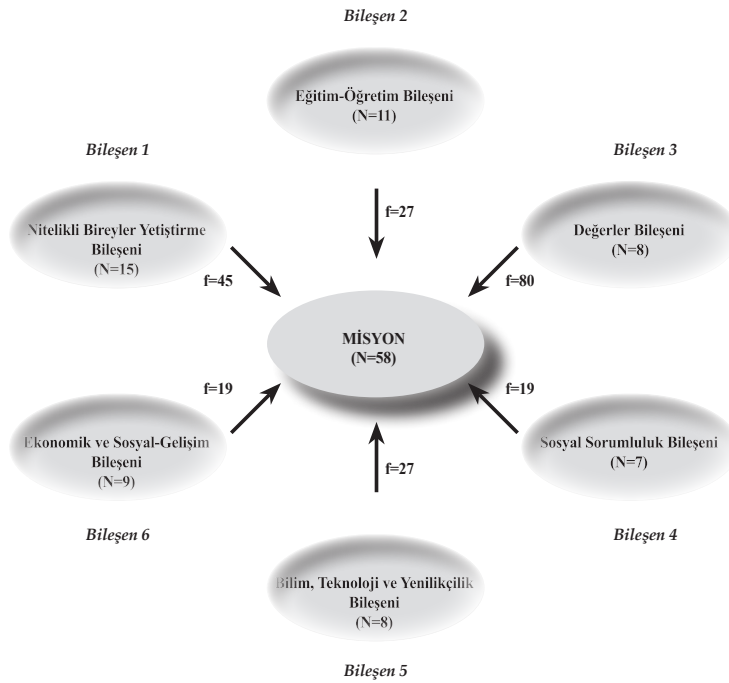
³⁴ Creswell, J. W., Nitel Araştırma Yöntemleri. Çeviri Ed. Bütün M, Demir SB, (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2013)

Güvenirlilik, nitel araştırmalarda pek çok şekilde ele alınmaktadır. Güvenirliliğe ilişkin, kodlayıcılar arası görüş birliğinin olması gerektiğini savunmaktadır³⁵. Bu bağlamda, araştırmanın güvenirliliğini ölçmek üzere elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli bir uzman ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlılık oranı hesaplanmıştır. Tutarlılık oranı Cohen's Kappa analizi kullanılarak hesaplanmış ve bu oranın %89,8 olduğu görülmüştür. Buna göre mükemmel bir uyumun olduğunu söylemek mümkündür.

4. Bulgular ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyon bildirgelerindeki ifadelerle yönelik bulgulara yer verilmiştir. Misyon ifadeleri 6 bileşen altında toplanmış ve toplam 58 ifadede incelenmiştir.

Misyon ifadelerine bağlı bileşenler ve elde edilen frekans değerleri Şekil 1'de gösterilmiştir.



Şekil 1: Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Fakülte, Yüksekokul ve Bölümlerin Misyon İfadelerine İlişkin Oluşturulan Bileşenler ve Frekans Değerleri

³⁵ Silverman, D., Doing Qualitative Research: A Practical Handbook, (London: Sage, 2005), 2nd ed., p.35.

Şekil 1’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyon ifadelerinin 6 bileşen altında toplandığı ve toplam 214 misyon ifadesine vurgu yapıldığı görülmektedir. Buna göre en sık tekrarlanan bileşenin nitelikli bireyler yetiştirme bileşeni (f=80) olduğu görülmüştür. Turizm işletmelerinin emekyoğun özelliği düşünüldüğünde, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların nitelikli bireyler yetiştirme görevini misyon edinmeleri beklenen bir sonuçtur. Bununla birlikte turizm sektörünün geleceği sektörde çalışan nitelikli birey sayısı ile doğru orantılıdır. Dolayısıyla bu bulgu eğitim kurumlarının bu konuya önem verdiğini göstermektedir. Arabacı ve Şener, üniversitelerin misyon ifadelerini değerlendirdikleri araştırmada böyle bir bileşen oluşturmamış bunun yerine çağdaş ve nitelikli bireyler yetiştirme görevini eğitim-öğretim bileşeni altında değerlendirmiştir³⁶.

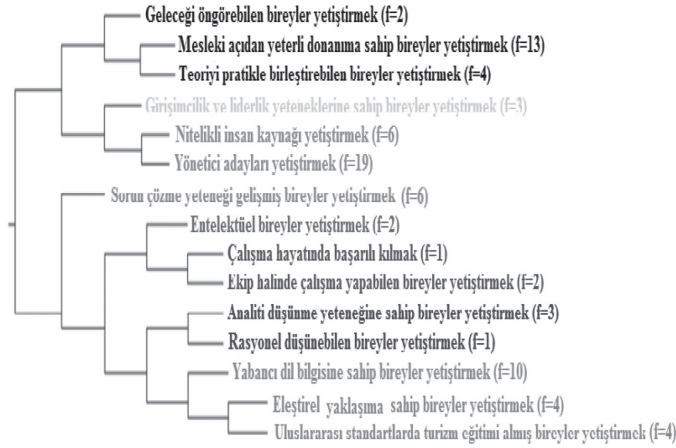
Şekil 1’de en sık ikinci düzeyde tekrarlanan bileşenin “eğitim-öğretim bileşeni (f=45)” olduğu görülmüştür. Arabacı ve Şener, üniversitelerin misyon ifadelerinde en sık yer alan bileşenin “eğitim-öğretim bileşeni” olduğunu tespit etmiştir. Diğer taraftan eğitim öğretim bileşenini sırasıyla değerler bileşeni (f=27) ile sosyal sorumluluk bileşeni (f=24) izlemektedir³⁷.

Şekil 1’de en düşük düzeyde tekrarlanan bileşenin “bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşeni ile ekonomik ve sosyal-gelişim bileşeni” olduğu görülmüştür. Buna göre bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşeninin 19 defa vurgulandığı görülmüştür. Yenilikçi olmak kurumlara uzun dönemli yapılacak uygulamalarda avantaj sağlayacaktır. Bu açıdan bakıldığında üniversitelerin bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşenine daha fazla odaklanmaları gerektiğini söylemek mümkündür. Diğer taraftan ekonomik ve sosyal-gelişim bileşenine ise (f=19) en az düzeyde yer verildiği görülmüştür. Turizm endüstrisinin bir bütün olarak kalkındırılmasını hedefleyen üniversiteler, ülkelerin gelişimi için önemli roller üstlenmektedirler. Bu bakımdan üniversiteler, ekonomik ve sosyal-gelişim görevini daha yüksek oranda görev edinmelidirler.

Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyon ifadelerinde yer verdikleri “nitelikli bireyler yetiştirme bileşenine” ilişkin frekans değerleri Şekil 2’de gösterilmiştir.

36 Arabacı, İ. B., & Şener, G., a.g.e. s. 701-720

37 Arabacı, İ. B., & Şener, G., a.g.e. s. 701-720



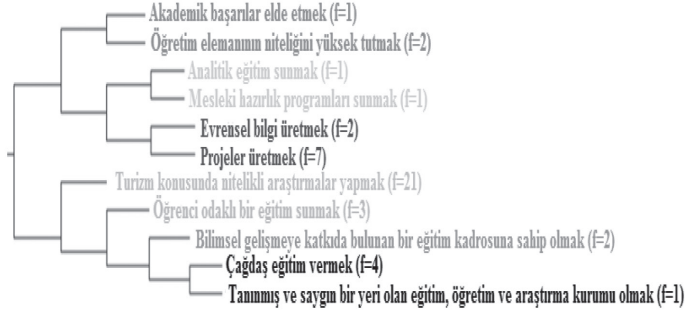
Şekil 2: Nitelikli Bireyler Yetiştirme Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 2’de nitelikli bireyler yetiştirme bileşeninin 15 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en sık yönetici adaylar yetiştirmeye (f=19) yönelik ifadeye yer verdikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla mesleki açıdan yeterli donanma sahip bireyler yetiştirmek (f=13), yabancı dil bilgisine sahip bireyler yetiştirmek (f=10), nitelikli insan kaynağı yetiştirmek (f=6), teoriyi pratikle birleştirebilen bireyler yetiştirmek (f=4), uluslararası standartlarda turizm eğitimi almış bireyler yetiştirmek (f=4) ve eleştirel yaklaşıma sahip bireyler yetiştirmek (f=4) ifadeleri izlemektedir.

Yabancı dil bilgisine sahip bireyler yetiştirmek konusunun sadece 10 üniversitenin görev edinmesi ise oldukça dikkat çekicidir. Çünkü turizm endüstrisinde nitelikli bir yönetici adayının bir veya birden fazla yabancı dil bilmesi hususuna bazı araştırmada değinilmiştir ³⁸. Öte yandan girişimcilik ve liderlik yeteneklerine sahip bireyler yetiştirmek (f=3), analitik düşünme yeteneğine sahip bireyler yetiştirmek (f=3) ve ekip halinde çalışma yapabilen bireyler yetiştirmek (f=2), entelektüel bireyler yetiştirmek (f=2), çalışma hayatında başarılı kılmak (f=1) ve rasyonel düşünebilen bireyler yetiştirmek (f=1) şeklinde olduğu görülmüştür.

Çalışma hayatında başarılı kılmak ile rasyonel düşünebilen bireyler yetiştirmek ifadesinin sadece bir kurumun görev tanımında olması ise oldukça dikkat çekicidir. Zira bireylerin çalışma hayatında başarılı kılınması ve rasyonel düşünebilen bireylerin yetiştirilmesi bütün üniversitelerin görevi olmalıdır.

38 Üzümcü, P. T, a.g.e. s.123-156.



Şekil 3: Eğitim-Öğretim Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 3’de eğitim-öğretim bileşeninin 11 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en sık turizm konusunda nitelikli araştırmalar yapmaya (f=21) yönelik ifadelerle yer verdikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla projeler üretmek (f=7) ve çağdaş eğitim vermek (f=4) izlemektedir. Öte yandan, öğretim elemanının niteliğini yüksek tutmak (f=2), bilimsel gelişmeye katkıda bulunan eğitim kadrosuna sahip olmak (f=2), öğretim elemanının niteliğini yüksek tutmak (f=2) olduğu görülmüştür. Ayrıca akademik başarılar elde etmek (f=1) ve analitik eğitim sunmak (f=1), mesleki hazırlık programları sunmak (f=1) ve tanınmış ve saygın bir yeri olan eğitim, öğretim ve araştırma kurumu olmak (f=1) olduğu görülmüştür. Akademik başarılar elde etmek ifadesinin sadece bir kurumun görev tanımında olması ise oldukça dikkat çekicidir. Zira akademik başarı elde edebilmek, nitelikli araştırma yapma ile doğru orantılıdır.

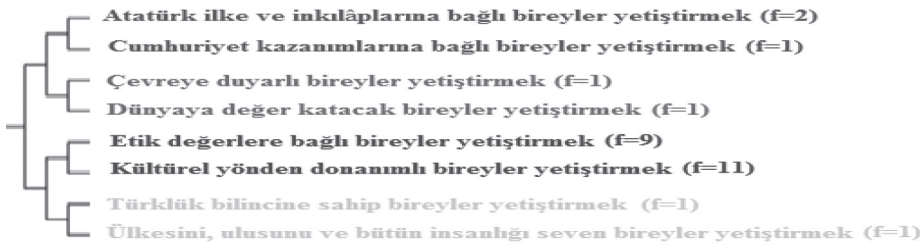
Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyon ifadelerinde yer verdikleri “bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşenine” ilişkin frekans değerleri Şekil 4’te gösterilmiştir.



Şekil 4: Bilim, Teknoloji ve Yenilikçilik Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 4'te bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşeninin 8 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların en sık değişime ve gelişime açık bireyler yetiştirmeye ($f=6$) yönelik ifadelerle yer verdikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla, yenilikleri sürekli takip eden bireyler yetiştirmek ($f=5$), çağdaş bilim adamları yetiştirmek ($f=2$) ile bilgi ve iletişim teknolojilerini bilen bireyler yetiştirmek ($f=2$) izlemektedir. Sorgulayan ve üreten bireyler yetiştirmek, teknoloji ile barışık bireyler yetiştirmek, bilgi donanımı yüksek bireyler yetiştirmek ve ömür boyu öğrenmeyi benimsemiş bireyler yetiştirmek ifadelerinin sadece bir kurumun görev tanımında yer aldığı görülmüştür. Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlarını bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşenlerine yer vermesi önemlidir. Ancak bu ifadeler yeterli değildir. Örneğin; Ar-Ge faaliyetlerine ilişkin hiçbir ifadeye yer verilmemiştir. Yine inovasyon kavramına ilişkin hiçbir ifadeye yer verilmemesi dikkat çeken diğer önemli bulgudur.

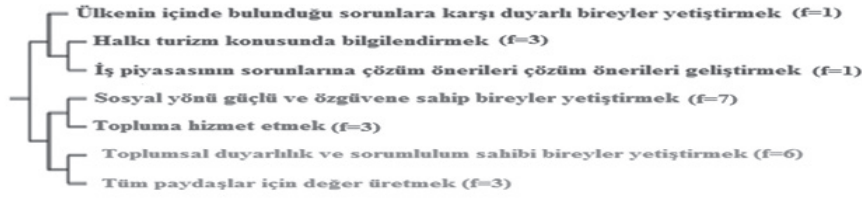
Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyon ifadelerinde yer verdikleri "değerler bileşenine" ilişkin frekans değerleri Şekil 5'te gösterilmiştir.



Şekil 5: Değerler Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 5'te değerler bileşeninin 8 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en sık kültürel yönden donanımlı bireyler yetiştirmeye ($f=11$) yönelik ifadelerle yer verdikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla etik değerlere bağlı bireyler yetiştirmek ($f=9$), Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı bireyler yetiştirmek ($f=2$) izlemektedir. Cumhuriyet kazanımlarına bağlı bireyler yetiştirmek, çevreye duyarlı bireyler yetiştirmek, dünyaya değer katacak insanlar yetiştirmek, Türklük bilincine sahip bireyler yetiştirmek, ülkesini, ulusunu ve bütün insanlığı seven bireyler yetiştirmek ifadelerinin ise sadece bir kurumun görev tanımında yer aldığı görülmüştür.

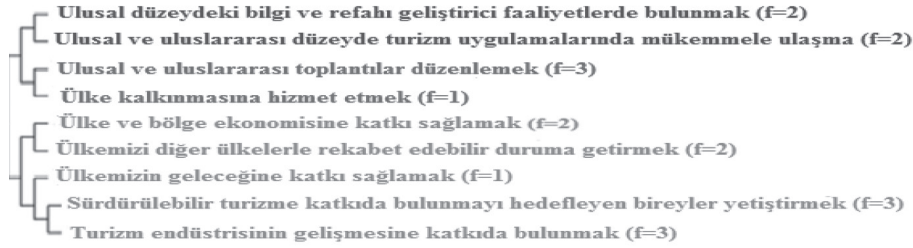
Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyon ifadelerinde yer verdikleri "Sosyal sorumluluk bileşenine" ilişkin frekans değerleri Şekil 6'da gösterilmiştir.



Şekil 6: Sosyal Sorumluluk Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

Şekil 6'da sosyal sorumluluk bileşeninin 7 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en sık sosyal yönü güçlü ve özgüvene sahip bireyler yetiştirmeye (f=7) yönelik ifadelerle yer verdikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla toplumsal duyarlılık ve sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmek (f=6), ve tüm paydaşlar için değer üretmek (f=3) ve topluma hizmet etmek (f=3) izlemektedir. Öte yandan ülkenin içinde bulunduğu sorunlara karşı duyarlı bireyler yetiştirmek ve iş piyasasının sorunlarına çözüm önerileri geliştirmek ifadelerinin ise sadece bir kurumun görev tanımında yer aldığı görülmüştür. Kunt'a göre üniversite, toplumsal önderlik ve bilimle topluma yol göstermek, toplumun önünü açmak gibi işlevleri çağrıştırmaktadır³⁹. Dolayısıyla turizm eğitimi veren kurumlarında misyon ifadelerinde sosyal sorumluluk görevleri benimsediklerini ancak bunun yeterli olmadığını söylemek mümkündür.

Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksek okul ve bölümlerin misyon ifadelerinde yer verdikleri "Ekonomik ve sosyal-gelişim bileşenine" ilişkin frekans değerleri Şekil 7'de gösterilmiştir.



Şekil 7: Ekonomik ve Sosyal-Gelişim Bileşenine İlişkin Frekans Değerleri

³⁹ Kunt, Ş., Türkiye'de Üniversitelerin Stratejik Planlarındaki Misyon, Vizyon ve Stratejik Amaçların İçerik Analizi, (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Adana, 2012), s.23-58.

Şekil 7’de ekonomik ve sosyal gelişimbileşeninin 9 ifade altında toplandığı görülmüştür. Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en sık ulusal ve uluslararası toplantılar düzenlemek (f=3), sürdürülebilir turizme katkıda bulunmayı hedefleyen bireyler yetiştirmek (f=3) ve turizm endüstrisinin gelişmesine katkıda bulunmak (f=3) ifadelerine yer verdiği görülmüştür. Bunu sırasıyla ulusal düzeydeki bilgi ve refahı geliştirici faaliyetlerde bulunmak (f=2), ulusal ve uluslararası düzeyde turizm uygulamalarında mükemmeye ulaşma (f=2), ülke ve bölge ekonomisine katkı sağlamak (f=2) ve ülkemizi diğer ülkelerle rekabet edebilir duruma getirmek (f=2) izlemektedir. Öte yandan ülkemizin geleceğine katkı sağlamak ve ülke kalkınmasına hizmet etmek ifadeleri ise sadece bir kurumun görev tanımında yer aldığı görülmüştür.

5. Sonuç ve Öneriler

Gerçekleştirilen bu araştırmada lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksek okul ve bölümlerin misyon ifadeleri Nvivo 11 paket programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Buna göre misyon ifadeleri, “nitelikli bireyler yetiştirme bileşeni, eğitim-öğretim bileşeni, sosyal sorumluluk bileşeni, bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşeni, ekonomik ve sosyal-gelişim bileşeni ve değerler bileşeni” olmak üzere toplam 6 bileşen altında toplanmıştır (Bkz. Şekil 1). Bu 6 bileşen altındaki 58 farklı ifade 214 defa vurgulanmıştır. Oluşturulan bu bileşenlere göre misyon ifadelerinde en sık yer verilen görev tanımının nitelikli bireyler yetiştirme bileşeni olduğu görülmüştür. Bunu sırasıyla eğitim-öğretim bileşeni, bilim, teknoloji yenilikçilik bileşeni, değerler bileşeni ve sosyal sorumluluk bileşeni ve ekonomik ve sosyal-gelişim bileşeni izlemektedir (Bkz. Şekil 1). Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar aşağıda gösterilmiştir;

Nitelikli bireyler yetiştirme bileşeninin 15 ifade altında toplandığı ve bu ifadelerin 80 defa vurgulandığı görülmüştür (Bkz. Şekil 2). Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en çok yönetici adaylar yetiştirmeye (f=19) yönelik ifadeye yer vermişlerdir. Diğer taraftan çalışma hayatında başarılı kılmak ve rasyonel düşünebilen bireyler yetiştirmek ifadesine ise en az düzeyde yer verdikleri görülmüştür.

Eğitim-öğretim bileşeninin 11 ifade altında toplandığı ve bu ifadelerin 45 defa vurgulandığı görülmüştür (Bkz. Şekil 3). Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en çok turizm konusunda nitelikli araştırmalar yapmaya (f=21) yönelik ifadeye yer vermişlerdir. Diğer taraftan akademik başarılar elde etmek, analitik eğitim sunmak, mesleki hazırlık programları sınamak ve tanınmış ve saygın bir yeri olan eğitim, öğretim ve araştırma kurumu olmak ifadelerinin sadece birer defa vurgulanması ise oldukça dikkat çekicidir.

Bilim, teknoloji ve yenilikçilik bileşenin 8 ifade altında toplandığı ve bu ifadelerin 19 defa vurgulandığı görülmüştür (Bkz. Şekil 4). Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en çok değişime ve gelişime açık bireyler yetiştirmeye (f=6) yönelik ifadelerle yer verdikleri görülmüştür. Diğer taraftan sorgulayan ve üreten bireyler yetiştirmek, teknoloji ile barışık bireyler yetiştirmek, bilgi donanımı yüksek bireyler yetiştirmek ve ömür boyu öğrenmeyi benimsemiş bireyler yetiştirmek ifadeleri ise sadece birer defa vurgulanmıştır.

Değerler bileşeninin 8 ifade altında toplandığı ve bu ifadelerin 27 defa vurgulandığı görülmüştür (Bkz. Şekil 5). Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en çok kültürel yönden donanımlı bireyler yetiştirmeye (f=11) yönelik ifadelere yer verdikleri görülmüştür. Diğer taraftan Cumhuriyet kazanımlarına bağlı bireyler yetiştirmek, çevreye duyarlı bireyler yetiştirmek, dünyaya değer katacak insanlar yetiştirmek, Türklük bilincine sahip bireyler yetiştirmek, ülkesini, ulusunu ve bütün insanlığı seven bireyler yetiştirmek ifadeleri sadece birer defa vurgulanmıştır.

Sosyal sorumluluk bileşeninin 7 ifade altında ve bu ifadelerin 24 defa vurgulandığı görülmüştür (Bkz. Şekil 6). Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en çok sosyal yönü güçlü ve özgüvene sahip bireyler yetiştirmeye (f=7) yönelik ifadelere yer verdikleri görülmüştür. Diğer taraftan ülkenin içinde bulunduğu sorunlara karşı duyarlı bireyler yetiştirmek ve iş piyasasının sorunlarına çözüm önerileri geliştirmek ifadeleri ise sadece birer defa vurgulanmıştır.

Ekonomik ve sosyal-gelişim bileşeninin 9 ifade altında 19 defa vurgulandığı görülmüştür (Bkz. Şekil 7). Buna göre lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar en çok ulusal ve uluslararası toplantılar düzenlemek (f=3), sürdürülebilir turizme katkıda bulunmayı hedefleyen bireyler yetiştirmek (f=3) ve turizm endüstrisinin gelişmesine katkıda bulunmak (f=3) ifadelerine yer verdiği görülmüştür. Diğer taraftan ülkemizin geleceğine katkı sağlamak ve ülke kalkınmasına hizmet etmek ifadeleri ise sadece birer defa vurgulanmıştır.

Gerçekleştirilen bu araştırma ile birlikte, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin misyonlarının bir anlamda fotoğrafı çekilmiştir. Buna göre toplam 214 misyon ifadesinin kullanıldığı, gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte bu kurumların ülkenin geleceğine katkı sağlamayı, ülke kalkınmasına hizmet etmeyi ve iş dünyasının sorunlarına çözüm önerileri geliştirmeyi en az düzeyde görev edindikleri görülmüştür. Dolayısıyla bu kurumlar öğrenci yetiştirmeye devam etse bile uzun vadede bölge ve ülkenin gelişimine katkı sağlayamayacaklardır. Bilinçsizce yetiştirilen turizm öğrencileri ne çalıştıkları işletmeye ne de ülke kalkınmasına fayda sağlayamayacaklardır. Bu doğrultuda üniversiteler misyon ifadelerini gözden geçirmeli ve misyon ifadelerinde yer alan stratejileri en üst yönetimden başlayıp tüm örgütte uygulamalıdır.

Araştırma sonuçları turizm eğitimi veren fakülte, yüksekokul ve bölümlerin, turizm işletmeleri ile işbirliği edinmeyi kendilerine görev edinmediklerini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda üniversite-sektör işbirliğinin sağlanabilmesi ifadesinin misyon ifadelerine eklenmesi ve uygulanması önerilmektedir. Bununla birlikte Ar-Ge, yenilikçilik ve teknolojinin önemine ilişkin bu ifadeler misyon ifadelerine eklenmesi ve uygulanması önerilebilir. Yine proje yazma kültürünün geliştirilmesine öncelik verilmesine ilişkin ifadeler misyon ifadelerine eklenmesi ve uygulanması önerilebilir. Sonuç olarak, misyon ifadelerinde kurumun ne iş yaptığının, temel rekabet üstünlüklerinin, diğer kurumlardan ayrılan özelliklerinin, iş felsefesinin, imaj, kalite, ve paydaşlara yönelik düşünceleri içermesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgemci, T., Stratejik Yönetim. (Ankara: Gazi Kitapevi, 2007), s.16.
- Akkoç, İ. & Ergen, İ., "Stratejik Planlama İle Örgütsel Değişim Arasındaki İlişkinin Araştırılması: Eğitim Sektöründe Bir Uygulama", Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Vol:1, No:2, 2015, s.55-84.
- Akyüz, Ö. F., Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması, (İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2001), s. 401.2001.
- Altinkurt, Y., ve Yılmaz, K., "İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarının Vizyon, Misyon ve Değerleri İle İlgili Bir Çözümleme", Akademik Bakış Dergisi, Vol: 23, 2011, s. 1-15.
- Arabacı, İ. B., & Şener, G., "Üniversitelerin Misyon İfadelerinin Tematik Olarak İncelenmesi", Kastamonu Eğitim Dergisi, Vol:22, No:2,2014, s. 701-716.
- Bart, C. K. & Bontis, N. , "Distinguishing Between the Board and Management in Company-Mission Implications for Corporate Governance", Journal of Intellectual Capital, Vol: 4, No: 3, 2003, s.361-381
- Boerema, A. J., "An Analysis of Private School Mission Statements", Peabody Journal of Education, Vol: 81 No:1, 2006, s.180-202.
- Coşgun İlgar, S. ve İlgar, M.Z., "Nitel Veri Analizinde Bilgisayar Programları Kullanılması", İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Vol:3, No:5, , 2015, s. 31-78.
- Creswell, J. W., Nitel Araştırma Yöntemleri. Çeviri Ed. Bütün M, Demir SB, (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2013)
- DPT, "Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu, (Ankara: DPT Yayını, 2016), 2. Baskım, s.18.
- Drucker, P., Managing in the Next Society, (Truman Talley: New York, 2002), p.25.
- Hill, C. W. L., & Jones, G.R., Strategic Management: AN Integrated Approach, Means Business, New York, 2002.
- Hitt, Michael A.; Black, J. S. & Porter, L. W., Management, (Prentice Hall: Upper Saddle River, New Jersey, 2012), 3th Edition, s. 85-97.
- Hobday, P., Managing the Message. How the Media Can Be Influenced. (London: London House, 2000)
- İşık, H. & Aypay, A., "Eğitimde Stratejik Plan Geliştirme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar: Çanakkale İlinde Yapılan Bir İnceleme", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Vol:24, No:3, 2004, s.349-363.
- James, H. & Huisman, J., "Missions Statements in Wales: The impact of Market and policy on Congruence Between Institutions", Journal of Higher Education Policy and Management, Vol: 31, No:1, 2009, s. 23-35.
- Kimball, Bruce A., The True Professional Ideal in America, a History. (Cambridge and Oxford: Blackwell, 1992) p.243
- Kivinen, O., & Rinne, R., The Mockers and Mocked: Comparative Perspectives On Differentiation, Convergence and Diversity In Higher Education., (Oxford: Pergamon Press, 1996), p. 45.
- Kunt, Ş., Türkiye'de Üniversitelerin Stratejik Planlarındaki Misyon, Vizyon ve Stratejik Amaçların İçerik Analizi, (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Adana, 2012), s.23-58.
- Morris, R. J., "Developing a Mission for a Diversified Company", Long Range Planning, Vol:29, No:1, 1996, s. 103-115.
- Olçay, A., Yıldırım, İ., & Sürme, M., "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Eğitimi Hakkında Görüşleri: Gaziantep İli Örneği", Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Vol:5, No:3, 2015, s.324-334.
- Powers, E.L., "Organizational Mission Statement Guidelines Revisited." International Journal of Management & Information Systems- Fourth Quarter, Vol: 16, No: 4, 2012, s. 281-290.

- Ramazanoğlu, F. ve Bahçeci, B., “Örgütlerde Vizyon ve Misyon Kavramı”, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2006, s.52-56.
- Shefer D. & A. Frenkel, “R&D, Firm Size and Innovation: An Empirical Analysis, Technovation”, The International Journal of Human Resource Management Vol: 25, 2005, s. 25-32.
- Silverman, D., Doing Qualitative Research: A Practical Handbook, (London: Sage, 2005), 2nd ed., p.35.
- Tekin, H. (2015). Turizmde Sorunlar ve Çözüm Önerileri. (Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği, Sakarya, 2015), s.22.
- Tüylüoğlu, T. , “Türkiye’de Turizm Eğitiminin Niteliği”, (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Ankara, 2003), s.36.
- Ülgen, H., & Mirze, K. S., İşletmelerde Stratejik Yönetim. (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2013), s.26.
- Üzümcü, P. T, “Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitime Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma” KOSBED, Vol:30, 2015, s. 123 – 150
- Velcoff, J., & Ferrari, J., “Perceptions of University Mission Statement by Senior Administrators: Relating to Faculty Engagement”, Christian Higher Education, Vol:5, 2006, s.329-339.
- Wickham P.A. (1997), “Developing a Mission for An Entrepreneurial Venture”, Management Decision, Vol: 35, No: 5, 1997, s.373-381
- Yelken, T.Y.; Kılıç, F. & Üredi, A. “Stratejik Planlama Uygulamalarına İlişkin İlk ve Orta Öğretim Okul Müdürlerinin Görüşleri”, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Vol: 1, No:1, 2010, s. 16.

